วัตถุประสงค์ในการศึกษาเรื่องนี้ มี 3 ประการ คือ

- 1) เพื่อศึกษากระบวนการส่งเสริมเกษตรกรในการปลูกพืชพลังงานทดแทนในพื้นที่ ดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร: กรณีศึกษาการปลูกปาล์มน้ำมัน ใน อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการส่งเสริมเกษตรกรในการปลูกพืชพลังงาน ทดแทนในพื้นที่ดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร: กรณีศึกษาการปลูก ปาล์มน้ำมัน ในอำเภอสุไหงปาดีจังหวัดนราธิวาส
  - 3) เพื่อทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเน้นการใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นหลักร่วมกับ การศึกษาจากเอกสาร โดยมีผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ลูกค้าเงินกู้ของธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และเกษตรในพื้นที่โครงการซึ่งยังไม่ได้รับการส่งเสริม จำนวนรวม 15 คน

ผลการศึกษาที่สำคัญ มีดังนี้

- 1) ด้านการประชาสัมพันธ์โครงการ พบว่า หน่วยงานมีการประชาสัมพันธ์โครงการ เพื่อให้เกษตรกรผู้เข้าร่วมปลูกปาล์ม ได้ทราบโครงการดังกล่าว และ มีการติดตามข้อมูลข่าวสาร อย่างใกล้ชิด
- 2) ด้านความต้องการในอาชีพ พบว่า เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปลูกปาล์ม มีความ ต้องการก้าวหน้าในอาชีพ ความอยู่ดีกินดี มีรายได้ที่มั่นคง และมีโอกาสพัฒนาอาชีพ

- 3) ด้านการเรียนรู้ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปลูกปาล์ม มีความ คาดหวัดและเชื่อถือพนักงานของธนาการฯและเจ้าที่ของรัฐ ว่ามีความรู้ ความเข้าใจและสามารถให้ ความรู้เกี่ยวกับการปลูกปาล์มได้
- 4) ด้านการเงิน พบว่า เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงปลูกปาล์ม มีความพึงพอใจในการ ให้บริการของธนาการ เช่น ขั้นตอนการให้บริการของธนาการ ไม่ซ้ำซ้อน และวงเงินที่กู้ก็เป็นไป ตามเกณฑ์ที่ธนาการกำหนด และมองว่ารากาปาล์มอยู่ในทิศทางที่ดีและมั่นคง
- 5) ด้านกระบวนการตัดสินใจ พบว่า เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปลูกปาล์ม ที่ตัดสินใจ เข้าร่วมโครงการเนื่องจากสภาพพื้นที่เหมาะสมต่อการปลูกปาล์ม และเจ้าหน้าที่ภาครัฐคอยให้ คำแนะนำ และให้ความรู้ในการปลูกปาล์มในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านเงินกู้ ควรเข้ามาให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่ร่วมโครงการ ปลูกปาล์ม เช่น จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการกู้เงิน เพื่อให้ทุกคนรู้จักคุณค่าของเงินที่ได้มามากขึ้น
- 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการเกษตร จะต้องมาให้คำแนะในการเพาะปลูกปาล์มร่วม ไปถึงการเปิดเวทีอุยแบบมีส่วนร่วมกันเพื่อทราบปัญหาและสามารถคำเนินการแก้ไขได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางในการวิจัย

- 1) ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปลูกปาล์มกับ พื้นที่อื่นหรือใกล้เคียง
- 2) ควรมีการศึกษารูปแบบ และกระบวนการในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องโดยการจัดทัศนศึกษา หรือดูงานจากชุมชนที่ประสบความสำเร็จ

The three objectives of the study were

- 1) To examine the agricultural extension process for growing energy substituting crops in the area under the operation of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives (BAAC), i.e., the oil palms cultivation in Su-ngaipadi district, Narathiwat province;
  - 2) To identify the factors related to the BAAC agriculture extension process;
  - 3) To find out problems and suggestions from the parties concerned.

Apart from the data from related documents, in-depth interview was conducted to collect the qualitative data from 15 key-informants: related bank officers, the bank's credit customers, and farmers in the project area who had not received any credit extension.

The findings were summarized below.

- 1) Public relations. The bank publicized its project to persuade farmers to grow oil palms and closely followed up the results.
- 2) Occupational need. The farmers who participated in the oil palm growing project wanted to progress in their occupation, to have well being, stable income, and occupational development opportunities.
- 3) Farmer learning. The farmers who participates in the oil palm growing project had some expectations from the bank offices and government officials', and trusted

them. The farmers behaved that these people had a good knowledge and understanding about oil palm - growing and could train them on how to do it.

- 4) Finance. The farmers in the project were satisfied with the bank service. They considered the service procedures were not overlapped. The amount of loan followed the criteria set by the bank. They thought that the prices of oil palm yields was consistently good.
- 5) Decision making process. The farmers in the project had decided to participate in the project because their land was suitable for growing oil palms, and because the government officials were reedy to give them advice and knowledge in growing oil palms in the long run.

Suggestions

- 1) The loan section of the bank should give advice to farmers participating in the project. It should, for example, give them knowledge about the advantages and the disadvantage of making a loan so that they would realize the value of the borrowed money.
- 2) The government agency concerning agriculture should approach the farmers to give advice on oil palm - growing and held meetings to learn about their problems so that these problems could be solved immediately.

Recommendations for further research

- 1) Future research should compare the network building of the oil palm growing farmers in this area with those in other or nearby areas.
- 2) Studies should be made on the patterns and processes of arranging related activities, such as tours to successful communities.